

Заїка Олена Володимирівна

здобувач PhD

Державного біотехнологічного університету

Zaika Olena

PhD Applicant of the

State Biotechnological University

ORCID: 0000-0002-7921-3273

DOI: 10.25313/2520-2294-2025-2-10711

РОЗВИТОК ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

DEVELOPMENT OF THE FINANCIAL MECHANISM OF AGRICULTURAL ENTERPRISES UNDER MARTIAL LAW

Анотація. Фінансовий механізм аграрних підприємств відіграє важливу роль в управлінні фінансовими ресурсами, визначаючи їхню ефективність та можливості розвитку. В умовах воєнного стану аграрний сектор стикається зі значними проблемами, зокрема руйнуванням інфраструктури, порушенням логістичних ланцюгів та обмеженим доступом до фінансування. Наявні механізми підтримки та фінансування аграрного бізнесу виявляються недостатньо ефективними, що зумовлює необхідність їх перегляду та вдосконалення відповідно до сучасних економічних реалій.

Метою статті є аналіз сутності фінансового механізму аграрних підприємств, визначення його основних складових та головних проблем і перспектив функціонування.

Для досягнення поставленої мети використані такі методи дослідження: системний метод – для аналізу складових фінансового механізму аграрних підприємств; метод порівняльного аналізу – для зіставлення різних наукових підходів до визначення фінансового механізму; структурно-логічний метод – для визначення взаємозв'язку між елементами фінансового механізму та оцінки його функціонування в умовах воєнного стану; метод узагальнення – для формулювання висновків щодо проблем та перспектив вдосконалення фінансового механізму аграрних підприємств.

Визначено основні складові фінансового механізму аграрних підприємств, а також виявлено проблеми його функціонування, серед яких обмежений доступ до фінансування, недостатня ефективність державних програм підтримки, високі кредитні ставки та нерозвинена система страхування аграрних ризиків. Окрім того, в умовах воєнного стану значні труднощі виникли через скорочення експортних можливостей, зростання витрат на логістику та руйнування виробничих потужностей, що ускладнює управління фінансами та потребує невідкладних заходів для стабілізації економічної ситуації в аграрному секторі.

Подальші дослідження мають бути спрямовані на розробку заходів з удосконалення фінансового механізму аграрних підприємств та забезпечення фінансової підтримки аграрного сектору в процесі післявоєнного відновлення економіки.

Ключові слова: фінансовий механізм, фінансові ресурси, фінансове забезпечення, фінансовий механізм аграрного підприємства, державна підтримка, податкове регулювання, фінансування, фінансова політика, управління фінансами.

Summary. The financial mechanism of agricultural enterprises plays an important role in managing financial resources, determining their efficiency and development opportunities. In the context of martial law, the agricultural sector faces significant challenges, including the destruction of infrastructure, disruption of logistics chains, and limited access to finance. The existing mechanisms of support and financing of agricultural business are not effective enough, which necessitates their revision and improvement in line with current economic realities.

The purpose of the article is to analyze the essence of the financial mechanism of agricultural enterprises, to identify its main components and the main problems and prospects for its functioning.

To achieve this goal, the following research methods were used: systematic method – to analyze the components of the financial mechanism of agricultural enterprises; method of comparative analysis – to compare different scientific approaches to

the definition of the financial mechanism; structural and logical method – to determine the relationship between the elements of the financial mechanism and to assess its functioning under martial law; method of generalization – to formulate conclusions on the problems and prospects for improving the financial mechanism of agricultural enterprises.

The article identifies the main components of the financial mechanism of agricultural enterprises and reveals the problems of its functioning, including limited access to financing, insufficient efficiency of state support programs, high interest rates and an underdeveloped system of agricultural risk insurance. In addition, under martial law, significant difficulties have arisen due to reduced export opportunities, increased logistics costs, and the destruction of production facilities, which complicates financial management and requires urgent measures to stabilize the economic situation in the agricultural sector.

Further research should be aimed at developing measures to improve the financial mechanism of agricultural enterprises and provide financial support to the agricultural sector in the process of post-war economic recovery.

Key words: financial mechanism, financial resources, financial support, financial mechanism of an agricultural enterprise, state support, tax regulation, financing, financial policy, financial management.

Постановка проблеми. Фінансовий механізм є одним із інструментів забезпечення ефективного управління фінансовими ресурсами як на макро-, так і на мікрорівні. Його функціонування безпосередньо впливає на економічну стабільність, інвестиційну привабливість та розвиток підприємств у різних галузях, зокрема в аграрному секторі національної економіки. Однак у науковій літературі відсутній єдиний підхід до визначення фінансового механізму, його складових та методів впливу на соціально-економічні процеси, що ускладнює його практичне застосування.

Фінансовий механізм підприємств, зокрема аграрних, має свої особливості, обумовлені специфікою виробничого процесу, сезонністю, залежністю від природно-кліматичних умов, значними капіталовкладеннями тощо. В умовах воєнного стану актуальність питання його ефективного функціонування зростає, оскільки забезпечення фінансової стійкості аграрних підприємств є важливим для продовольчої безпеки країни та розвитку сільського господарства.

Окрім того, залишається невирішеним питання оптимального поєднання традиційних і сучасних фінансових інструментів у межах фінансового механізму, зокрема у сфері державного регулювання, податкових пільг, програм субсидування, страхування та інвестиційної підтримки. Водночас недостатня ефективність існуючих механізмів фінансування аграрного бізнесу, складнощі із залученням кредитних ресурсів та необхідність пристосування фінансових механізмів до умов воєнного часу вимагають подальших досліджень і розробки науково-обґрунтованих рекомендацій.

Таким чином, дослідження сутності фінансового механізму, його особливостей у діяльності підприємств та вдосконалення підходів до його використання є важливим як з наукової, так і з практичної точки зору. Це дозволить розробити рекомендації щодо підвищення ефективності фінансового управління в аграрному секторі та сприятиме його сталому розвитку в умовах сучасних економічних реалій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

В науковій літературі поняття «фінансовий механізм» у контексті аграрних підприємств трактується

по-різному, оскільки немає єдиного підходу до визначення його сутності, функцій та складових елементів. Попри значну кількість досліджень, присвячених фінансовому менеджменту, джерелам залучення коштів та державній підтримці сільськогосподарського сектору, залишається низка важливих питань, що потребують подальшого опрацювання.

По-перше, структурна модель фінансового механізму аграрних підприємств не має єдиного підходу до визначення його складових. Дослідження А. С. Шейпутрі [7] акцентує увагу на цифрових технологіях як невід'ємному компоненті фінансового механізму, тоді як Мохсін Мохд [4] розглядає його крізь призму банківського фінансування та державної підтримки. Відсутність узгодженості в наукових підходах створює теоретичний вакуум, що ускладнює практичне застосування фінансових механізмів у сучасному аграрному бізнесі.

По-друге, досі не досліджено взаємозв'язок між традиційними та інноваційними фінансовими інструментами у межах фінансового механізму. Наприклад, А. Д. Гейт, та Дівакар [1] наголошують на важливості банківських кредитів та корпоративних інвестицій у фінансовому управлінні агробізнесом, тоді як М. Кашиф, К. Пінглу, А. Уллах та Н. Цянь [6] звертають увагу на зростаючу роль фінансових технологій та зеленого фінансування. Проблема полягає у відсутності досліджень, що інтегрують традиційні та сучасні фінансові механізми в єдину систему управління фінансовими ресурсами агропідприємств.

По-третє, роль державної підтримки та її вплив на формування фінансового механізму залишається дискусійним питанням. Дослідження Ю. Шушковой та Я. Кульчицького [32] наголошує на недостатній доступності банківських кредитів для аграрного бізнесу, що змушує підприємства шукати альтернативні механізми фінансування. Водночас у роботах [2–3] зазначено, що в країнах ЄС роль держави у фінансуванні аграрного бізнесу є значно вищою, ніж у країнах, що розвиваються. Це вказує на необхідність подальших досліджень щодо оптимального рівня державного втручання у фінансові механізми аграрного сектору.

Таким чином, залишаються невирішеними питання щодо визначення сутності фінансового механізму, фінансового механізму підприємства та фінансового механізму аграрних підприємств, їхніх складових та взаємозв'язку між традиційними й сучасними фінансовими інструментами, особливо в умовах воєнного стану. Відсутність єдиного підходу до структури фінансового механізму, дискусійність щодо рівня державного втручання, а також проблеми фінансової підтримки та доступу до кредитних ресурсів вимагають подальших досліджень для уточнення його ролі, оцінки ефективності існуючих механізмів і розробки рекомендацій щодо їх удосконалення з урахуванням умов сьогодення.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є узагальнення наукових підходів до визначення фінансового механізму, фінансового механізму підприємства та фінансового механізму аграрних підприємств, а також аналіз його основних складових. Дослідження спрямоване на визначення факторів, що впливають на формування фінансового механізму аграрних підприємств, зокрема в умовах воєнного стану, оцінку його ролі у забезпеченні фінансової стабільності та ефективного управління фінансовими ресурсами, а також визначення напрямів його подальшого вдосконалення.

Виклад основного матеріалу дослідження. У науковій літературі існує значна кількість підходів до визначення поняття «фінансовий механізм», що свідчить про його багатогранність та складність. Дослідники по-різному трактують цей термін, зосереджуючись на його структурі та особливостях функціонування. Деякі автори розглядають фінансовий механізм як систему форм і методів управління фінансовими ресурсами [13; 19], інші акцентують увагу на його ролі у забезпеченні соціально-економічного розвитку [17; 26].

Згодом підходи до розуміння фінансового механізму зазнали подальшого розвитку. Дослідники стали більше уваги приділяти його ролі як інструмента зовнішнього впливу держави та підприємств на економічні процеси [8] або як складової господарського механізму, що визначає фінансові відносини в країні [21], розглядаючи його як комплекс фінансових інструментів, методів та регуляторних заходів, що забезпечують ефективний розподіл і використання фінансових ресурсів. Узагальнені підходи до визначення цього поняття представлено в табл. 1.

Визначення фінансового механізму, наведені в табл. 1, відображають різні наукові погляди щодо його сутності та відсутність єдиного узгодженого тлумачення, проте їх можна згрупувати у три основні напрями.

Таблиця 1

Підходи до визначення фінансового механізму

Автор, рік	Визначення
Львович С. В., 2000 р. [19]	сукупність методів фінансового впливу на соціально-економічний розвиток і систему фінансових індикаторів і фінансових інструментів, які дозволяють оцінити цей вплив
Василик О. Д., 2003 р. [13]	комплекс спеціально розроблених і законодавчо закріплених в державі форм і методів створення та використання фінансових ресурсів для забезпечення економічного розвитку і соціальних потреб громадян
Ковалюк О. М., 2003 р. [17]	система фінансових форм, методів, важелів та інструментів, які використовуються у фінансовій діяльності держави і підприємств за відповідного нормативного, правового та інформаційного їхнього забезпечення, а також за відповідної політики на мікро- та макrorівні
Романенко О. Р., 2004 р. [26]	сукупність фінансових методів і форм, інструментів і важелів впливу на соціально-економічний розвиток суспільства
Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., 2005 р. [16]	сукупність форм і методів створення та використання фондів фінансових ресурсів з метою забезпечення різноманітних потреб державних структур, суб'єктів господарювання і населення
Дьорова Л. М., 2010 р. [15]	система форм фінансових відносин, методів, важелів, стимулів та санкцій, що використовуються у фінансовій діяльності держави і підприємств за допомогою нормативно-правового та інформаційного забезпечення, з метою фінансового забезпечення державних структур, суб'єктів господарювання та населення
Анастасова К. А., 2017 р. [8]	засіб зовнішнього впливу держави і підприємств на економіку і суспільство, оскільки економіка не може успішно розвиватися без втручання держави, управління господарством не можливе без відповідного механізму, без адекватного механізму не можна вивести національну економіку та траєкторію сталого розвитку
Метеленко Н. Г., Шульга О. П., 2016 р. [21]	складова частина господарського механізму, єдина для усієї фінансової системи країни та засіб практичної реалізації фінансових відносин у формі управлінських рішень
Найда І. В., 2022 р. [23]	система фінансових відносин. Адже саме фінансові відносини визначають ті методи і важелі, що будуть використовуватися для реалізації фінансової політики. Таким чином, фінансовий механізм має місце кожного разу, коли йдеться про фінансування, фінансове забезпечення, фінансове регулювання, фінансовий вплив, фінансові санкції тощо

Перший підхід розглядає фінансовий механізм як складову господарського або економічного механізму. У його структурі виокремлюють форми організації суспільного виробництва, а також економічні методи регулювання соціально-економічних процесів [21]. Такий підхід базується на тому, що фінансовий механізм є інструментом реалізації фінансової політики держави через механізми розподілу та використання ресурсів.

Другий підхід зосереджений на фінансовому механізмі як сукупності фінансових важелів, форм, інструментів і методів управління, які забезпечують реалізацію розподільчих та перерозподільчих відносин у суспільстві. Науковці, які дотримуються цього підходу [13; 19], наголошують на важливості фінансових потоків як засобу впливу на економічний розвиток та соціальну стабільність.

Третій підхід розглядає фінансовий механізм як систему, яка включає в себе фінансові відносини, важелі управління та інструменти регулювання. Деякі дослідники трактують цю систему через її кінцеву мету — задоволення суспільних потреб та максимізацію прибутку [8; 28]. Такий підхід дозволяє інтегрувати фінансовий механізм у систему стратегічного планування як на макроекономічному, так і на мікроекономічному рівнях.

З огляду на наведені підходи, можна зробити висновок, що фінансовий механізм є складною, багаторівневою системою, яка поєднує методи управління фінансовими ресурсами, регулює економічні процеси та забезпечує їхню ефективність через застосування фінансових інструментів та нормативно-правових механізмів.

На нашу думку, фінансовий механізм — це система фінансових відносин, методів, інструментів та регуляторних важелів, що забезпечує ефективний розподіл та використання фінансових ресурсів у процесі соціально-економічного розвитку. Він виконує функцію організації фінансових потоків, спрямованих на досягнення економічної стабільності та забезпечення сталого розвитку підприємств і держави загалом.

Таким чином, фінансовий механізм відіграє важливу роль у регулюванні економічних процесів на різних рівнях, забезпечуючи раціональний розподіл і використання фінансових ресурсів. Він функціонує як на загальнодержавному рівні, так і в межах окремих суб'єктів господарювання, набуваючи специфічних рис відповідно до особливостей підприємства та впливаючи на його результативність і інвестиційну привабливість.

У науковій літературі існують різні підходи до визначення поняття «фінансовий механізм підприємства», які відображають багатогранність його змісту, функцій та структурних елементів, які в цілому можна згрупувати у три основні напрямки.

Перший підхід розглядає фінансовий механізм підприємства як сукупність методів та форм впливу

на економічний розвиток. У рамках цього підходу фінансовий механізм забезпечує реалізацію економічних інтересів підприємства через організацію фінансових потоків та їх ефективний розподіл [9; 29].

Другий підхід акцентує увагу на тому, що фінансовий механізм є складовою системи фінансового менеджменту підприємства, організовує фінансові відносини, забезпечує взаємодію між фінансовими ресурсами та грошовими фондами, а також спрямований на досягнення як короткострокових, так і довгострокових фінансових цілей [25; 31].

Третій підхід визначає фінансовий механізм підприємства як цілісну систему управління фінансами, що поєднує в собі нормативно-правові, інформаційні та організаційні складові. В межах цього підходу фінансовий механізм розглядається як інструмент реалізації фінансової політики підприємства, що сприяє максимізації прибутку та ефективному розподілу фінансових ресурсів [11; 18; 20]. Узагальнені підходи до визначення фінансового механізму підприємства наведено в табл. 2.

Аналіз формулювань фінансового механізму підприємства, наведених у табл. 2, свідчить, що попри різноманітність підходів, усі визначення мають спільні риси:

фінансовий механізм підприємства є системою, що включає методи, інструменти, важелі та форми управління фінансами;

- його основна мета — забезпечення ефективного використання фінансових ресурсів, стабільного розвитку підприємства та досягнення його стратегічних цілей;
- фінансовий механізм змінюється залежно від внутрішніх і зовнішніх умов діяльності підприємства, а також від загальних економічних тенденцій.

На нашу думку, фінансовий механізм підприємства — це система взаємопов'язаних методів, інструментів, принципів і фінансових відносин, спрямованих на ефективне управління фінансовими ресурсами, підтримку фінансової стабільності, забезпечення ефективного розподілу капіталу та реалізацію стратегічних завдань.

Зважаючи на значущість фінансового механізму для підприємств у різних галузях економіки, особливу увагу слід приділити його функціонуванню в аграрному секторі, оскільки сільськогосподарські підприємства мають специфічні особливості, зокрема сезонний характер виробництва, залежність від природно-кліматичних умов та потребу в довгострокових інвестиціях, що впливає на фінансове управління. У цьому контексті фінансовий механізм аграрних підприємств виконує важливу роль у забезпеченні їхньої фінансової стабільності, ефективному використанні ресурсів та підвищенні конкурентоспроможності на внутрішньому та зовнішньому ринках.

Сільськогосподарська галузь є стратегічно важливою для економіки країни, оскільки забезпечує продовольчу безпеку, сприяє розвитку регіонів і формує

Таблиця 2

Підходи до визначення фінансового механізму підприємства

Автор, рік	Визначення
Кірейцев Г. Г., 2002 р. [29]	сукупність методів реалізації економічних інтересів шляхом фінансового впливу на соціально-економічний розвиток підприємства
Юрій С. І., 2002 р. [31]	сукупність фінансових форм, методів та важелів, за допомогою яких забезпечується процес суспільного відтворення через формування та використання доходів та фондів грошових засобів, можливих завдяки розподільчій функції фінансів
Москаленко В. П., 2003 р. [22]	складова господарського механізму, сукупність усіх елементів, які впливають на процес виробничо-господарської діяльності підприємства
Плікус І. Й., Слободяник Ю. М., 2003 р. [24]	система управління фінансами підприємства, яка призначена для організації взаємодії фінансових відносин і фондів коштів (грошового капіталу) з метою їх ефективного впливу на кінцеві результати діяльності, та регулюються державою відповідно до вимог економічних законів
Сокиринська І. Г., 2003 р. [27]	сукупність форм і методів зовнішнього і внутрішнього впливу на фінансово-господарську діяльність господарюючого суб'єкта з метою покращення його кінцевих фінансових результатів на основі дії та у безпосередньому зв'язку з директивним фінансовим механізмом
Аранчій В. І., 2004 р. [9]	сукупність форм і методів формування та використання фінансових ресурсів для забезпечення фінансової діяльності підприємства
Поддерьогін А. М., 2005 р. [25]	система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів із метою оптимізації їхнього впливу на кінцеві результати його діяльності
Гудзь О. Є., 2007 р. [14]	сукупність форм і методів зовнішнього й внутрішнього впливів на формування, використання та нагромадження фінансових ресурсів із метою забезпечення ними господарської діяльності підприємства та підвищення ефективності і прибутковості виробництва
Юрій С. І., Федосов В. М., 2008 р. [30]	система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їх впливу на кінцевий результат діяльності підприємства
Бланк І. О., 2011 р. [11]	система основних елементів, що регулюють процес розробки та реалізації управлінських рішень у фінансовій сфері підприємства
Кремень О. І., Кремень В. М., 2012 р. [18]	система організації фінансових відносин підприємства в межах системи фінансового регулювання на основі інформаційного та нормативно-правового забезпечення з метою досягнення тактичних і стратегічних цілей підприємства
Танклевська Н. С., Ярмоленко В. В., Синенко О. О., 2020 р. [28]	сукупність способів організації фінансових відносин, які використовуються підприємством з метою забезпечення сприятливих умов для його економічного розвитку в майбутньому
Марусяк Н. Л., 2021 р. [20]	засіб реалізації певного управлінського впливу для розвитку підприємств, що забезпечує максимізацію фінансових результатів

значну частку експорту. Водночас діяльність аграрних підприємств має свої особливості, що впливають на формування та функціонування їх фінансового механізму, серед яких:

- високий рівень ризику — аграрний бізнес суттєво залежить від природно-кліматичних умов, сезонних коливань попиту та цінових змін на аграрну продукцію, що ускладнює прогнозування фінансових потоків і потребує спеціальних механізмів управління ризиками, зокрема страхування;
- тривалі виробничі цикли — на відміну від інших галузей, у сільському господарстві інвестиції у виробництво (наприклад, закупівля насіння, добрив, пального, молодняка худоби тощо) приносять дохід лише через кілька місяців або навіть років, що зумовлює потребу в стабільному фінансовому забезпеченні підприємств;
- висока капіталоемність — оновлення технічної бази, придбання сучасного обладнання та впрова-

дження інноваційних технологій вимагає значних фінансових ресурсів, що робить доступність кредитування та державної підтримки важливими факторами розвитку;

- значний вплив державної політики — фінансування аграрного сектору тісно пов'язане з державним регулюванням, податковими пільгами, дотаціями, програмами субсидування та митною політикою.
- Фінансовий механізм аграрних підприємств включає ряд складових, що забезпечують ефективне управління фінансовими ресурсами та підтримку сталого розвитку підприємств, основними серед яких є:
- фінансове забезпечення — включає власні та залучені ресурси (кредити, державні субсидії, інвестиції), що використовуються для покриття витрат і забезпечення безперервного функціонування виробничого процесу;
 - фінансове планування — прогнозування та розподіл фінансових потоків з урахуванням сезонності

виробництва, амортизаційних відрахувань, інвестиційних витрат та можливих кризових явищ;

- система оподаткування — передбачає особливі податкові умови для аграрних підприємств;
- кредитно-інвестиційний механізм — спрямований на залучення доступного фінансування для розвитку аграрного бізнесу через банківські кредити, лізингові програми, венчурне фінансування тощо;
- фінансовий контроль і моніторинг — включає систему фінансової звітності, аудит, управління витратами та аналіз фінансових ризиків для запобігання кризовим явищам.

Оскільки аграрний сектор є стратегічним для економіки України, держава відіграє важливу роль у формуванні та підтримці фінансового механізму сільськогосподарських підприємств. Основні напрямки державного впливу включають:

- субсидування та дотації — надання фінансової допомоги аграрним виробникам для стимулювання виробництва та розвитку інфраструктури;
- податкові пільги — спеціальні умови оподаткування, що полегшують фінансовий тиск на підприємства галузі;
- державні гарантії за кредитами — сприяння отриманню фінансування аграріями через механізм страхування та гарантійних фондів;
- інвестиційні програми — залучення приватного капіталу в сільське господарство через партнерські програми, грантові ініціативи та державні проекти.

З огляду на викладене, фінансовий механізм аграрних підприємств можна визначити як сукупність методів, інструментів та важелів управління фінансовими ресурсами, спрямованих на забезпечення безперервності виробництва, оптимального розподілу капіталу, залучення інвестицій і державної підтримки з урахуванням особливостей сільськогосподарської діяльності.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Для забезпечення продовольчої безпеки країни та підтримки розвитку аграрної галузі в умовах воєнного стану необхідно продовжувати вдосконалення фінансового механізму сільськогосподарських підприємств, що передбачає такі основні напрями:

- розширення доступу до фінансування — запровадження програм пільгового кредитування для аграрного бізнесу, використання фінансових інструментів, таких як аграрні розписки, державні гарантії за кредитами, фонди підтримки від міжнародних організацій, спрямовані на відновлення та забезпечення ефективної роботи агропідприємств у постраждалих регіонах;
- диджиталізація фінансових процесів — активне впровадження цифрових технологій (FinTech) для спрощення бухгалтерського обліку, управління ризиками та автоматизації фінансових потоків, що дозволить підприємствам ефективніше використовувати наявні ресурси та зменшити адміністративне навантаження;
- удосконалення системи страхування — розширення програм агрострахування, зокрема запровадження механізмів страхового захисту від воєнних ризиків, які можуть спричинити втрати врожаю, пошкодження техніки та інфраструктури, що є важливим для аграрного сектора в умовах війни;
- стимулювання інвестицій в аграрний сектор — залучення міжнародної фінансової допомоги, інвестиційних фондів та грантових програм, спрямованих на відбудову та модернізацію аграрної інфраструктури, підтримку виробництва та розвиток експорту.

Таким чином, фінансовий механізм аграрних підприємств має бути спрямований не лише на їхнє функціонування в короткостроковій перспективі, а й на створення можливостей для відбудови, подальшого розвитку та інтеграції у світову економіку.

Література

1. Atul Dattatraya Ghate, Diwakar. Financial Strength of Agribusiness to Accelerate Responsible Investment for Sustainable Development. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*. 2024. № 4. DOI: 10.47172/2965-730X.SDGsReview.v4.n04.pe03623.
2. Boiko S., Demianenko I., Skrypnyk H., Yavorska V. Architectonics of financing of agricultural enterprises in Ukraine. *Economic science for rural development: Proceedings of the International Conference*. 12–15 May 2020. P. 58–63. DOI: 10.22616/ESRD.2020.53.006.
3. Klllokoqi A., Parduži A., Mazllami J. Comparative approach to the financing of agricultural enterprises in the Republic of Kosovo and EU countries. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*. 2024. № 18 (2). DOI: 10.1108/JEC-08-2023-0147.
4. Mohsin M. Agribusiness Financing in Australia: Issues and Research Agenda. *International Journal of Economics and Finance*. 2024. № 7. С. 1–18. DOI: 10.5539/ijef.v7n7p1.
5. Oliynyk-Dunn O., Wasilewski M., Wasilewska N., Okhrimenko I., Adamenko V. Transformation of the financing patterns of agricultural enterprises in the conditions of the financial system crisis: a case of Ukraine and the USA. *Economic Annals-XX I*. 2020. № 182 (3–4). P. 77–89. DOI: 10.21003/ea.V182-09.
6. Pingle Ch., Kashif M., Ullah A., Qian N. The impact of green finance and FinTech mechanisms on financial stability: evidence from advanced and emerging economies. *China Finance Review International*. 2025. DOI: 10.1108/CFRI-07-2024-0393.

7. Sheyoputri A. Ch. Theoretical Review: Financial Management in The Agribusiness Sector and That Implications for Economic Growth. *Jurnal Ilmiah Akuntansi*. 2024. № 7. P. 828–851. DOI: 10.57178/atestasi.v7i2.887.
8. Анастасова К. А. Механізм фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств. *Молодий вчений*. 2017. № 1.1 (41.1). С. 1–5.
9. Аранчій В. І. Фінанси підприємств: навч. посібник. К. : Професіонал, 2004. 304 с.
10. Бакай Ю. Аграрні розписки та аграрні ноти як механізми фінансування агробізнесу. *Право та інновації*. 2025. № 2 (46). С. 119–124. DOI: 10.37772/2518-1718-2024-2(46)-18.
11. Бланк І. О. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. К. : Ельга, 2011. 724 с.
12. Буряк А. В., Бойко С. В., Дем'яненко І. В. Фінансування аграрних підприємств: аналіз довгострокових трендів та структурних зрушень. *Економіка та управління АПК*. 2021. № 2. С. 110–118. DOI: 10.33245/2310-9262-2021-169-2-110-118.
13. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник. Київ : НІОС, 2003. 416с.
14. Гудзь О. Є. Забезпечення фінансовими ресурсами сільськогосподарських підприємств: теорія, методологія, практика: автореф. дис. ... докт. екон. наук: спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Київ, 2007. 39 с.
15. Дьорова Л. М. Економічна сутність фінансового механізму діяльності малих підприємств. *Економіка та держава*. 2010. № 3. С. 60–62.
16. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л. Фінансово-економічний словник. Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2005. 714 с.
17. Ковалюк О. М. Методологічні основи фінансового механізму. *Фінанси України*. 2003. № 4. С. 51–59.
18. Кремень О. І., Кремень В. М. Категорія «Фінансовий механізм»: науково-методичні підходи до тлумачення сутності. *Інноваційна економіка*. 2012. № 33. URL: <http://www.nbu.gov.ua> (дата звернення: 10.02.2025).
19. Львовчкін С. В. Фінансовий механізм макроекономічного регулювання. *Фінанси України*. 2000. № 12. С. 25–33.
20. Марусяк Н. Л. Фінансовий механізм підприємства та напрями його удосконалення в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2021. № 12. С. 94–97. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.94.
21. Метеленко Н. Г., Шульга О. П. Концептуалізація поняття «Фінансовий механізм». *Економіка та управління підприємствами*. 2016. № 10. С. 171–179.
22. Москаленко В. П. Фінансово-економічний механізм підприємства: науково-методичне видання / За наук. ред. В. П. Москаленка. Суми : Довкілля, 2003. 176 с.
23. Найда І. В. Фінансовий механізм як складова державного регулювання національно-патріотичного виховання. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2022. Випуск 6. С. 69–73. DOI: 10.51547/rrp.dp.ua/2022.6.10.
24. Плікус І. Й., Слободяник Ю. Б. Особливості функціонування фінансового механізму підприємств. *Економіка. Фінанси. Право*. 2003. № 4. С. 18–23.
25. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник. К. : КНСУ, 2005. 536 с.
26. Романенко О. Р. Фінанси: підручник. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 312 с.
27. Сокиринська І. Г. Діагностика фінансового забезпечення діяльності підприємства. *Фінанси України*. 2003. № 1. С. 88–105.
28. Танклевська Н. С., Ярмоленко В. В., Синенко О. О. Модернізація фінансового механізму у сфері регіонального агробізнесу. *Агросвіт*. 2020. № 15. С. 11–17. DOI: 10.32702/2306&6792.2020.15.11.
29. Фінанси підприємств: навч. посіб. / За ред. Г. Г. Кірейцева. К. : ЦУЛ, 2002. 268 с.
30. Фінанси: підручник / за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. Київ : Знання, 2008. 611 с.
31. Фінанси: вишкіл студії : Навчальний посібник / За заг. ред. С. І. Юрія. Тернопіль : Карт-бланш, 2002. 357 с.
32. Шушкова Ю., Кульчицький Я. Джерела фінансування сільськогосподарських підприємств. *Innovation and Sustainability*. 2022. № 3. С. 165–175. DOI: 10.31649/ins.2022.3.165.175.

References

1. Ghate, A. D., & Diwakar. (2024). Financial Strength of Agribusiness to Accelerate Responsible Investment for Sustainable Development. *Journal of Lifestyle and SDGs Review*, (4). DOI: 10.47172/2965-730X.SDGsReview.v4.n04.pe03623.
2. Boiko, S., Demianenko, I., Skrypnyk, H., & Yavorska, V. (2020). Architectonics of financing of agricultural enterprises in Ukraine. *Proceedings of the International Conference “Economic Science for Rural Development”*, 12–15 May, 58–63. DOI: 10.22616/ESRD.2020.53.006.
3. Killokoqi, A., Parduzi, A., & Mazllami, J. (2024). Comparative approach to the financing of agricultural enterprises in the Republic of Kosovo and EU countries. *Journal of Enterprising Communities: People and Places in the Global Economy*, 18(2). DOI: 10.1108/JEC-08-2023-0147.
4. Mohsin, M. (2024). Agribusiness Financing in Australia: Issues and Research Agenda. *International Journal of Economics and Finance*, 7, 1–18. DOI: 10.5539/ijef.v7n7p1.

5. Oliynyk-Dunn, O., Wasilewski, M., Wasilewska, N., Okhrimenko, I., & Adamenko, V. (2020). Transformation of the financing patterns of agricultural enterprises in the conditions of the financial system crisis: a case of Ukraine and the USA. *Economic Annals-XXI*, 182(3–4), 77–89. DOI: 10.21003/ea.V182-09.
6. Chen, P., Ullah, A., & Qian, N. (2025). The impact of green finance and FinTech mechanisms on financial stability: evidence from advanced and emerging economies. *China Finance Review International*. DOI: 10.1108/CFRI-07-2024-0393.
7. Sheyoputri, A. C. (2024). Theoretical Review: Financial Management in The Agribusiness Sector and That Implications for Economic Growth. *Jurnal Ilmiah Akuntansi*, 7, 828–851. DOI: 10.57178/atestasi.v7i2.887.
8. Anastasova, K. A. (2017). Mekhanizm finansovoho zabezpechennia rozvytku ahrarnykh pidpryemstv. *Molodyi vchenyi*, 1.1(41.1), 1–5 [in Ukrainian].
9. Aranchii, V. I. (2004). *Finansy pidpryemstv: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Profesional. 304 p. [in Ukrainian].
10. Bakai, Yu. (2025). Ahrarni rozpysky ta ahrarni noty yak mekhanizmy finansuvannia ahrobiznesu. *Pravo ta innovatsii*, 2(46), 119–124. DOI: 10.37772/2518-1718-2024-2(46)-18 [in Ukrainian].
11. Blank, I. O. (2011). *Finansovyi menedzhment: navchalnyi posibnyk*. Kyiv: Elha. 724 p. [in Ukrainian].
12. Buriak, A. V., Boiko, S. V., & Demianenko, I. V. (2021). Finansuvannia ahrarnykh pidpryemstv: analiz dohozrostrkovykh trendiv ta strukturykh zrushen. *Ekonomika ta upravlinnia APK*, 2, 110–118. DOI: 10.33245/2310-9262-2021-169-2-110-118 [in Ukrainian].
13. Vasylyk, O. D. (2003). *Teoriia finansiv: pidruchnyk*. Kyiv: NIOS. 416 p. [in Ukrainian].
14. Hud, O. Ye. (2007). *Zabezpechennia finansovymy resursamy silskohospodarskykh pidpryemstv: teoriia, metodolohiia, praktyka*. (Author's abstract of Doctoral dissertation in Economics). Kyiv. 39 p. [in Ukrainian].
15. Dyorova, L. M. (2010). Ekonomichna sutnist finansovoho mekhanizmu diialnosti malykh pidpryemstv. *Ekonomika ta derzhava*, 3, 60–62 [in Ukrainian].
16. Zahorodnii, A. H., & Vozniuk, H. L. (2005). *Finansovo-ekonomichnyi slovnyk*. Lviv: Vydavnytstvo Natsionalnogo universytetu «Lvivska politehnika». 714 p. [in Ukrainian].
17. Kovaliuk, O. M. (2003). Metodolohichni osnovy finansovoho mekhanizmu. *Finansy Ukrainy*, 4, 51–59 [in Ukrainian].
18. Kremen, O. I., & Kremen, V. M. (2012). Katehoriia “Finansovyi mekhanizm”: nauково-metodychni pidkhody do tлумachennia sutnosti. *Innovatsiina ekonomika*, 33. URL: <http://www.nbu.gov.ua> [in Ukrainian].
19. Liovochkin, S. V. (2000). Finansovyi mekhanizm makroekonomichnogo rehuliuвання. *Finansy Ukrainy*, 12, 25–33 [in Ukrainian].
20. Marusiak, N. L. (2021). Finansovyi mekhanizm pidpryemstva ta napriamy yoho udoskonalennia v suchasnomu ekonomichnomu seredovyshchi. *Ekonomika ta derzhava*, 12, 94–97. DOI: 10.32702/2306-6806.2021.12.94 [in Ukrainian].
21. Metelenko, N. H., & Shulha, O. P. (2016). Kontseptualizatsiia poniattia “Finansovyi mekhanizm”. *Ekonomika ta upravlinnia pidpryemstvamy*, 10, 171–179 [in Ukrainian].
22. Moskalenko, V. P. (2003). *Finansovo-ekonomichnyi mekhanizm pidpryemstva: nauково-metodychne vydannia*. Sumy: Dovkillia. 176 p. [in Ukrainian].
23. Naida, I. V. (2022). Finansovyi mekhanizm yak skladova derzhavnogo rehuliuвання natsionalno-patriotychnoho vykhovannia. *Dniprovs'kyi naukovyi chasopys publichnogo upravlinnia, psykholohii, prava*, 6, 69–73. DOI: 10.51547/ppp.dp.ua/2022.6.10 [in Ukrainian].
24. Plikus, I. Y., & Slobodianyuk, Y. B. (2003). Osoblyvosti funktsionuvannia finansovoho mekhanizmu pidpryemstv. *Ekonomika. Finansy. Pravo*, 4, 18–23 [in Ukrainian].
25. Podderiohin, A. M. (2005). *Finansovyi menedzhment: pidruchnyk*. Kyiv: KNSU. 536 p. [in Ukrainian].
26. Romanenko, O. R. (2004). *Finansy: pidruchnyk*. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury. 312 p. [in Ukrainian].
27. Sokyrynska, I. H. (2003). Diahnostyka finansovoho zabezpechennia diialnosti pidpryemstva. *Finansy Ukrainy*, 1, 88–105 [in Ukrainian].
28. Tanklevska, N. S., Yarmolenko, V. V., & Synenko, O. O. (2020). Modernizatsiia finansovoho mekhanizmu u sferi rehionalnogo ahrobiznesu. *Ahrosvit*, 15, 11–17. DOI: 10.32702/2306-6792.2020.15.11 [in Ukrainian].
29. *Finansy pidpryemstv: navchalnyi posibnyk / Za red. H. H. Kireitseva*. (2002). Kyiv: TsU L. 268 p. [in Ukrainian].
30. *Finansy: pidruchnyk / Za red. S. I. Yuriia, V. M. Fedosova*. (2008). Kyiv: Znannia. 611 p. [in Ukrainian].
31. *Finansy: vyshkil studii: navchalnyi posibnyk / Za zah. red. S. I. Yuriia*. (2002). Ternopil: Kart-blansh. 357 p. [in Ukrainian].
32. Shushkova, Yu., & Kulchytskyi, Ya. (2022). Dzherela finansuvannia silskohospodarskykh pidpryemstv. *Innovation and Sustainability*, 3, 165–175. DOI: 10.31649/ins.2022.3.165.175 [in Ukrainian].